

Радзівілл О.А., к.ю.н., доцент,
Пивовар Ю.І., к.ю.н., професор
Юридичний факультет
Національний авіаційний університет, м.Київ, Україна

ЕВОЛЮЦІЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Одним з найважливіших напрямків євроінтеграції України став динамічний розвиток її митного права. За роки незалежності в Україні було прийнято три митні кодекси (1991 р, 2002 р. та 2012 р.) з відповідними змінами всього масиву нормативної бази, що їх супроводжувала, які визначили розвиток цієї галузі від інституту адміністративного права до самостійної галузі, в якій поєднуються методи публічно-правового і приватноправового регулювання митних відносин [1, с. 81], що сприяє співробітництву митних органів і зацікавлених осіб та загальній лібералізації участі України в міжнародній торгівлі.

Хоча перший Митний кодекс України мав ще багато ознак пріоритету виключно контролюючих функцій митної служби, але вже в ньому вказується однією з цілей – створення умов для формування ринкової економіки та зростання активності зовнішньоекономічної діяльності [2, преамбула]. В порівнянні з наступними двома Митними кодексами (2002 і 2012 років) Митний кодекс 1991 року мав відносно незначний обсяг – 164 стаття об'єднані в XI розділів [2].

Значним кроком до відповідності національного митного законодавства міжнародним стандартам став митний кодекс України 2002 року [3]. До новел кодексу слід, передовсім, віднести комплексний підхід до організації митної справи (глава 2), замість організації «митного контролю» в кодексі 1991 року. Ознаками нового підходу, спрямованого на розвиток партнерських відносин з підприємцями стали положення про гарантування доставки товарів, що перебувають під митним контролем, можливість оскарження постанов у справах про порушення митних правил, а також положення, пов'язані з

підприємницькою діяльністю з надання послуг по декларуванню, перевезення товарів, з відкриття та експлуатації митного ліцензійного складу (стаття 216), функціонування складу тимчасового зберігання, діяльності магазинів безмитної торгівлі, вантажного митного комплексу(стаття 99), автопорту, автотерміналу (стаття 71). Відповідність Кодексу 2002 міжнародним стандартам забезпечують норми, імplementовані в окремих главах кодексу з митних конвенцій і угод СОТ Додатку 1а Маракеського пакету, Гармонізованої системи класифікації і кодування товарів, введеною відповідною угодою 1983 року, інших митних конвенцій, чинних для України. Кодекс 2002 року започаткував ідеологічну трансформацію митних органів – з контрольного-наглядового до органів сервісного спрямування, що відповідає як вимогам до митних формальностей в рамках СОТ, так і стандартам публічної служби Європейського Союзу [1, с. 86].

Чинний Митний кодекс України від 13 березня 2012 року [4] став новим кроком в наближенні митного законодавства України до міжнародних і європейських стандартів. В ньому вперше широко використовується поняття «митні формальності» та зв'язані з ним поняття (стаття 4). Важливою новелою Митного кодексу 2012 р. стали положення про уповноваженого економічного оператора, про інформування, консультування та попередні рішення з питань державної митної справи (глава 3), про використання в митній справі інформаційних технологій та інформаційних ресурсів, концепція «єдиного вікна для міжнародної торгівлі» (ст. 31). В кодексі імplementовані міжнародні та європейські стандарти, включаючи положення Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур [5], яка для України набула чинності в 2009 р. З іншого боку, доповнення до Кодексу, здійснені впродовж 2016-2018 років є настільки значними, що в найближчому майбутньому в Україні варто очікувати видання нового митного кодексу.

З набуттям чинності Угоди про асоціацію України з Європейським союзом перед Україною постали реальні завдання і терміни реформування в конкретних напрямках суспільного, культурного, політичного та економічного

життя. Основні питання митного співробітництва визначені в Угоді, викладені в Розділі IV «Торгівля і питання пов'язані з торгівлею» [6]. Цей найбільший за обсягом розділ має п'ятнадцять глав, які охоплюють весь спектр регулятивних норм, пов'язаних з загальними і спеціальні питаннями торгівлі товарами; засобами захисту торгівлі; умовами та форми надання послуг і пов'язаних з цим питань, таких як можливості транскордонного руху фізичних осіб та заснування підприємств; умовами захисту прав інтелектуальної власності; вимогами до державних закупівель; захистом добросовісної конкуренції, а також різноманітними формами узгодження позицій Сторін. В усіх зазначених питаннях Україна має наближати свої стандарти і законодавство до стандартів Європейського Союзу, долати пов'язані з цими процесами об'єктивні труднощі, вести активний діалог з Союзом, розраховувати на його допомогу і використовувати її якомога ефективніше. В перспективі, при успішній лібералізації митної політики і гармонізації національного законодавства до вимог Союзу, Україна зможе скористатися новими торговими можливостями на ринку ЄС і привести у відповідність експортні галузі української економіки до європейських стандартів. Використання стандартів ЄС та технічних регламентів зробить українські товари більш конкурентоспроможними, не тільки на європейському а й на світовому рівні.

Література

1. Міщенко І. В. Еволюція приватноправових засад у митному праві України. // Lex Portus – № 1' 2016 – С. 78-93
2. Митний кодекс України від 11 липня 2002 // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 38 - 39. Ст. 288 (втр. чин.).
3. Митний кодекс України від 12 грудня 1991 року. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1970-12> (втр. чин.).
4. Митний кодекс України від 13.03.2012 р. // Голос України від р. №73-74.
5. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур від 18 травня 1973 р. [Електронний ресурс], Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643

6. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом від 21 березня / 27 червня 2014 року. [Електронний ресурс], – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>